Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Christophori Cellarii Compendivm Antiqvitatvm Romanorvm

Cellarius, Christoph

Halae Magdeburgicae, 1774

VD18 10161015

Sect. IV. De Signis Militaribvs.

urn:nbn:de:gbv:45:1-17085

Visual Library

Cap. VII.

DE CRISTA.

De galea supra fuit actum, capitis tegumento. Ei plerumque crista imponebatur, vel ornatus, vel terroris caussa. Erat autem vel plumea, ut apud VIRGILIVM *lib. X. Aeneid. v.* 187. & apud SILIVM *Italicum lib. II. v.* 398. vel equina: conf. VIRGILIVM *lib. VII. Aeneid. v.* 785. *lib. X. v.* 869.

SECT. IV.

DE SIGNIS MILITARIBVS. g)

Cap. I.

DE AQVILA.

Præcipvvm, quod integræ legionis erat, fuit aquila argentea, hastæ præfixa, alas expandens, inter-

g) Ante aquilæ, totius legionis signi, vsum, manipulo fœni, loco vexilli, vtebantur Romani, vt AVRELIVS VICTOR *de orig. gent. Rom. cap. XXII.* docet. Postea hasta sumebatur, in cuius extrema parte ligneolum transuersum adfixum erat, huicque parui clypei, siue tabulae adnectebantur, qui deorum, imperatorum aliorumque illustrium virorum imagines referebant. Singuli manipuli vnum eiusmodi habebant signum, cui duo vexillarii præfuerunt; quando vero VEGETIVS scribit *lib. II. cap.* 23: *antiqui cohortes in centurias diuiserunt, & singulis centuriis singula vexilla constituerunt;* obseruandum est, eius æuo manipulos veteres, quorum duo in vna centuria erant, non amplius in vsu fuisse, sed eorum loco centurias inductas esse. Adservabantur Romæ in ærario, ex quo a quæstoribus in campum Martium,

interdum fulminis telum gerens, vti ex nummis licet conspicere. CICERO *orat. I. Catil.* mentionem facit, & VELLEIVS in clade Variana. Qui gerebat, *aquilifer* dictus apud CÆSAREM *bell. Gallic. lib. IV. cap.* 25. *bell. ciuil. lib. III. cap.* 64.

CAP. II.

DE VEXILLO. h)

VEXILLVM proprie velum signi erat, & κατ' ἐξοχὴν illud, quod penes imperatorem erat; nec nisi futuræ pugnæ signum proponebatur: vide CÆSAREM *lib. I. de bell. Gall. cap.* 20. *Vexillum*, inquit, *proponendum, quod erat insigne, quum ad arma concurri oporteret.* Generatim velum erat signi co-

tium, vbi legionum delectus habebatur, deferebantur. In summa veneratione eiusmodi signa apud veteres posita fuerunt, ita vt ea non solum pro diis colerent: sed etiam inungerent & floribus quibuscunque ornarent. In castris ad quamque centuriam & cohortem disposita esse videntur, quamuis de loco eorum non conueniant, qui de argumento hoc scripserunt. In castris ad terram defigi, &, vbi se mouebat exercitus, rursus extrahi solebant, quæ si sponte sequerentur & facile euelli possent, pro bono putabatur augurio. Signa eiusmodi maximi erant ponderis, ita, vt iis portandis robustissimus miles vix sufficeret, vt ISAAC. CASAVBONVS *not. ad Sueton.* p. 126. obseruat. Conf. WOLFG. LAZIVM *lib. VII. de republ. Roman.* IVST. LIPSIVM *lib. IV. de re milit. dial.* 3. *seq.* CLAVDIVM DAVSQVEIVM *not. ad Silium Ital.* p. 248. & 291. & MICH. ANG. CAVSSEVM DE LA CHAVSSE *de signis militar. tom. X. thes. ant. Rom. Græuii* p. 1528.

h) Scriptores de vexillis veterum recitat IO. ALB. FABRICIVS *bibliogr. antiqu.* p. 555.

Landesbibliothek Oldenburg

cohortalis, cui nomen imperatoris inscriptum erat: vid. SVETONIVM *vit. Vespas. cap. VI.* Erant etiam, quæ *cantabra* i) dicebantur, de quo ad MINVCIVM *Felicem cap. XXIX.* diximus.

CAP. III.
DE LABARO.

LABARVM k) quoque eius generis fuit, præsertim posteriori æuo. Vnde a christianis scriptoribus celebratum, quod imperatori præferebatur. PRVDENTIVS *aduers. Symmach. lib. I. v.* 487:

Christus purpureum gemmanti textus in auro signabat labarum.

CAP. IV.
DE CLASSICO ET TVBA.

CLASSICVM dictum ISIDORO *Hist. lib. XVIII. cap.* 4. quasi *calassicum* a conuocando, siue excitando, quod καλεῖν est. Describit autem cornua, conuocandi caussa facta. *Tuba* ænea erat & in lon-

i) Eorum mentionem etiam facit TERTVLLIANVS *apologet. cap. XVI. lib. I. ad nation. cap. XII. & lex II. cod. Theodos. de collegiariis.* Vexillum a cantabro, vt genus a specie, differebat. In cantabro enim, siue picto velo, nomen aut carmen inscriptum erat; quod vero in vexillis non inueniebatur. Hac ratione omnia cantabra erant vexilla; minus autem omnia vexilla fuerunt cantabra: conf. ADR. TVRNEBVS *lib. XV. aduersar. cap.* 16. & STEWECHIVS *not. ad Vegetium lib. III. cap.* 17.

k) Lege IO. ALB. FABRICIVM *bibliograph. antiquar.* p. 555.

Landesbibliothek Oldenburg

gum directa. *Cornua* olim ex bubulo erant, vnde nomen hæsit: postea ad similitudinem ex ære curuato facta. OVIDIVS *metamorph. lib. I. v.* 98:

Non tuba directi, non æris cornua flexi.

Lituus a figura *litui auguralis* dictus. FESTO genus erat buccinæ incuruæ. Memorat HORATIVS *lib. II. od, I.* & SENECA *Thyest. v.* 576:

Iam silet stridor litui strepentis.

Buccina, vel *bucina* canebatur in castris, ad vigilias diuturnas nocturnasque definiendas. Vid. SILIVM *lib. VII. v.* 154. & quæ nos ibi; adde *disp. nostr. de vigiliis veterum.*

SECT. V.

DE MACHINIS BELLICIS. l)

CAP. I.

DE ARIETE.

MACHINÆ sunt tormenta, quibus in oppugnationibus vrbium vtebantur. m) Tales erant

l) De machinis bellicis, praeter FELICEM OSIVM, PETRVM RAMVM aliosque, præ ceteris videndus est IVST. LIPSIVS *libris V. poliorceticon*, *siue de machinis, tormentis & telis*, qui *tom. III. operum* p. 550. exstant.

m) Ne iusto longior videar, reliquas machinas bellicas, aliaque instrumenta, quibus Romani in bello & in oppugnatione ciuitatum vsi sunt, tantum recensere, mecum constitui. In hanc classem cadunt:

I) *Crates*, quæ textu vimineo efficiebantur, & in subita oppugnatione in consuetudine præcipue erant. Vsus